

тиви на Високата Порта за разформируването на войската, която се създаде с нейно разрешение в 1853 год.

*

В заключение ще добавя, че, ако политиката на Чайковски излезе ялова по отношение възраждането на Турция и освободението на Полша несъмнена е неговата полезна роля в българското възраждане. Към църковната борба тя е напълно положителна, а към политическата отчасти положителна, отчасти отрицателна, тъй като той искал и вълка да бъде сит и агнето цяло.

Заслужава да се отбележи и възхищението на Чайковски от красотата на отечеството ни. Пред вида на пространната Казанлъшка долина той си припомнил думите на Атила: „Това е избрания стан за един войнишки народ, това е крепостта на света; който я притежава, може да се защити против всички нападения и всички нашествия.“ Някой кътове на Карловско пък уприличава на Швейцария. А населението на хубавата българска земя нарича „прекрасен народ, повикан да играе рано или късно важна роля на Балканския полуостров“.

Най-сетне, нека добавя, че паметта на този виден полски син изисква от нас българите една признателност: да изтъкваме неговата роля и на войниците му, когато говорим за нашето възраждане. За жалост, досега нито в учебниците, нито в научно-популярните съчинения по българска история става дума за тяхното значение. А безпорна е заслугата им в историята на възраждането ни.

Карно т. 10 юний 1922 год.

